Појединачни број 1 динара.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељка и празника — Претплата је 300 дин. на годину 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. и 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину — Претплата се може вршити на један месец.

„Застава“ излази увече у 6 часова ујутра.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Телефонска телефона у готовости

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала

Број 46. Нови Сад, у суботу 28. фебруара 1925. Година LVI.

Тако је, Краљевска Владо!

На прексиноћној седници Министарског Савета донесена је одлука на предлог министра унутрашњих дела г. Максимовића, да се најзад ликвидира т. зв. покрајинска управа у Загребу.

Овај одлучни владин акт ће бити једнодушно поздрављен од стране целе патриотске јавности, од стране свих оних који су својим гласањем на последњим изборима јасно и одлучно показали пут данашњој влади у том правцу.

Данашња влада, ослоњена на велику и моћну потпору најбољег и најодлучнијег дела нашег народа, као права представница његова, а по јасној и одлучној народној вољи, прекинула је овим одлучно и коначно са оном наопаком традицијом, која се претворила била у несносну, штетну и срамотну трговину: прекинула је са традицијом неспровођења устава за Хрватску и куповањем хрватских политичких душа.

Приступа се спровођењу Видовданског Устава, или „парцелација“ Хрватске, како је тај акт сентиментално називао г. Радић.

Парцелација Хрватске!

То је та „страшна“ реч, због које су Хрвати тугали и Стјепана Радића и измирали се и са бољшевицима московским, очекујући и од њих своје спасење? Била је то за њих страшна и неподносива реч и акт „парцелације или чережења миле нам мајке Хрватске“.

То што се „чережи или кокада“ на исти тај начин Србија, Босна, Војводина и Црна Гора, то није ништа. Отуд се није чуо никакав јаук због тога, али Хрватска, „мила Хрватска“, та је јаукала због тога до неба. Та је због тога давала обилну политичку храну кроз 6 година једној будали као што је Радић, а одгурнула је из своје политике са огорченим презиром све своје најбоље синове: парцелаторе „миле нам Хрватске“ и плаћенике српске, како их је назвала!

Оно што се свима покрајинама сме догодити, то се не сме догодити Хрватској!

Оно, против чега се најогорченије борио баш Хрватска, а то је умишљени српски привилеговане положај у држави, баш то, т. ј. посебне привилегије, тражи за себе та иста Хрватска!!

Како су ову настрану запаљеност хрватску трговачки ескомтирале и несавесно за своје прљаве и ситне рачуне искористиле српске странке демократи и земљорадници, на то не треба да се враћамо. Политичка трговина Давидовићева је још у живој успомени свима нама.

Хвала Богу, те је свему томе сада крај. Спомињало се, не повратило се!

Но друго је нешто што је у данашњој политичкој ситуацији веома важно код ове владине одлуке о „парцелацији“.

То друго је у томе, што се ова одлука владина може сматрати и јесте одговор владин на последњи уцењивачки маневар опозиције о формирању јединственог клуба опозиције.

Влада даје на знање опозицији, да бачену рукавицу прихваћа и да је спремна за борбу.

Ова одлука је најбољи доказ владиног поуздања у своју снагу, најбољи доказ њевине решености, да не уђе више пред опозицијом, него да иде право своме циљу у спровођењу свога програма, за који је добила мандат од народа.

То је, дакле, одговор владин на недавни „писмени споразум“ опозиционог блока за ревизију Устава.

Влада се, према очекивању опозиције, није уплашила.

На пројектовање опозиције о ревизији Устава, одговара се са наше стране одлучно и одмах спровођењем Устава у пун и полетан његов живот.

Тако се одговара сад. А ако би захтевали прилике, после овог одговора долази и други: ако буде потребна и сама ревизија Устава, ту ћемо извршити и опет ми, а никада не Давидовић и његова шарена космополитска дружина!

Ми, бирачи данашње владе, доносимо стога у овом часу радосно и срдачно нашој влади: Добро је, Краљевска Владо!

Ив.

СИТУАЦИЈА

Затишје

После синоћне владине одлуке — Што каже Загреб — Два покисла свата — Прсти опозиције на универзи —

МЛ. Београд, 27. фебруара. У току данашњег дана владало је необично затишје у политичкој ситуацији. Било је то стога, што су се шефови опозиције разишли из Београда, а и стога што је влада у главном спремила материјал за први период свога рада у Скупштини, те је данас била заузета ресорним питањима.

После одлуке о „парцелацији“

На синоћној владиној седници донесена је касно увече одлука, да се 28. фебруара о. г. изврши потпуна ликвидација покрајинске управе у Загребу и да већ 1. марта све надлежности ове управе буду пренесене на области и министарства.

Ова одлука владина наишла је на опште одобравање у националним круговима, док је међу опозицијом изазвала бурно нерасположење. Опозиција сматра ову одлуку тешким ударцем за своју политику, јер се овим одузима могућност, да се пре проведења устава без већих потреса спроведе подела земље на веће области, како то жели опозиција, ако би добила власт!

У Загребу је вест примљена са великом жучношћу. Сматра се, да радикали овим поручују Радићу за вазда, да се с њим не ће уопште разговарати осим на бави и у оквиру политике Видовданског Устава.

— Радић задовољан! —

Г. г. др. Полић, др. Нинчић и Павле Радић стигли су у Загреб, те се вечерас држи шира заједничка конференција ХРСС. и ХЗ., на којој ће делегати реферисати о успесима у Београду. Стварање јединственог опозиционог клуба изазвало је у Загребу добро расположење.

За Радића кажу, да је данас изјавио своје задовољство због овог похода странаца, јер су се демократи најзад изјаснили и обавезали на ревизију Устава! Уопште, у загребачким политичким круговима се сматра, да ће из овога посла највише користи извући ХРСС.

— Два покисла свата —

Данас су допутовали у Београд г. г. Љуба Михајловић и Тимотијевић из брегалничког округа, где су сакупљали(!) податке о терору власти. Одржали су кратку конференцију са г. Давидовићем, коме су искрено признали да тамо нема ни трага о каквом „страшном“ терору. Да шеф демократије не каже међутим посве бламиран, исконструисала су ова два господина неку дугу изјаву, у којој покушавају терором назвати мере власти против комитске акције. Као најтежи случај „терора“ наводе увођење легитимација, без којих се непознати не може по округу кретати: једна мера, коју је увела баш Давидовићева влада, а која и данас из раније постоји!! Ова два господина ће ући у пословицу, али свакако не у историју!

Прсти опозиције на универзи

Опозиција покушава преко својих студената, да инсценира неку протежну скупштину окупљене против новог закона о штампи. Како је врело свом покрету већ отрвено, вероватно да до тога протеста не ће ни доћи.

Како су обешени Чаруга и Прпић

Осек. 27. фебруара. Јутрос пре 6 часова све улице око судбеног стола биле су препуне света, па највише женског (!), који је хтео да види вешање Чаруга и друга.

Синоћ су Чаруга и Прпић били дуго заједно и разговарали. Присутни су били и многи новинари до 9 сати. Било је и колача и ликера. Чаруга је био весео и разговоран. Око 10 сати дошао је ћелију начелник мин. правде др. Костић и провео с њим у разговору дубоко у ноћ.

Кад су осуђени јутрос извођени напоље, међу сакупљеним светом је настала гробна тишина, а Чаруга и Прпић су се перекали. Постављени пред вешала, још су се смејали.

После прочитане пресуде, џелат прилази Прпићу (мање крив, па се веша прво). Он моли за реч и у говору, без узрујања, изјављује да је сво крив Чаруга, на што му овај добацује: „Кукавицо“! Сам је себи метнуо омчу око врата и џелат је свршио своје.

Исто је сам себи метнуо — смејући се — омчу и Чаруг око врата. Осмех су заменили грчеви!

Политичке вести

Отклоњена криза румунске владе

Сукоб између румунских министара Дуке и Винтила Брајануа изглађен је и тиме је отклоњена могућност, да дође до кризе румунске владе. Министар финанасија Винтила Брајану повукао је своје оштре речи и увреде нанете Дуки, а овај је опет, пошто се са Брајануом помирио и изљубио, повукао своју оставку. Румунској опозицији ускраћена је тиме прилике, да напада браћу Брајануе у румунском парламенту.

После расцепа чехословачких комуниста

Чехословачка јавност почела се интензивније бавити питањем комунистичке акције после расцепа у комунистичкој странци и иступањем радикалног крила чехословачких комуниста. Нарочита пажња обраћа се сада на вођу тог левог комунистичког крила на Ернеста Сајдлера, који се оптужује, да ради под директним инструкцијама из Москве. Тај Сајдлер је био аустријски официр; после слома Хабсбуршке монархије био је бољшевички комесар у Пешти одакле је побегао у Русију. По повратку из Русије он се тек настанио у Словачкој, где је изабран у прашки парламенат. Такав човек дакле хоће да дрма судбином Чехословачке.

Нови Сад, 27. фебр. 1925

— **Загребачки „Хрват“ издаје тајну.** Загребачки лист „Хрват“, који се уређује у правцу хрватске републиканске сељачке странке, пише о програму „Блока народног споразума“ и вели: „Ми смо постигли оно за чиме смо ишли. Постигнут је споразум у правцу ревизије Устава и државног уређења, биће задовољни главни принципи државне заједнице. Све је у духу споразума. Хрватска ће бити задовољна“. Обећава, да ће се све о програму објавити до 7. марта. Не верујемо у ову искреност. Ако би нам објавили све оно у чему су се сложили и што ће за њих бити обавезно, сигурно нам неће објавити, у чему се нису сложили.

Па ипак једанпут ћемо чути, како хоће да ревидирају Устав и како мисле државу уредити. То ће за сви нас бити ново, ако буду искрени. Но све је то музика будућности. Било би од веће вредности, да нам кажу, какав ће начелни став заузете у раду Народне Скупштине. Тек не може „Хрватска бити задовољна“ оним, што странке споразума мисле спровести онда, кад дођу до већине.

Али да се данас задовољимо изјавом „Хрвата“, да ће „Хрватска бити задовољна“. Нећемо нагађати, чим ће то „Хрватска бити задовољна“, јер би се она могла на више начина задовољити. Питање је пре свега, да ли се Хрватска уопште мисли задовољити. Питање је, да ли се промена Устава може и сме у том правцу вршити, да се баш Хрватска задовољи. И ако се она задовољи, не би ли тим постао неко други незадовољан? Чим ће се задовољити Србија, која је досад већ погубила све своје одлике и обичаје? И нема ли у том случају Црна Гора можда права, да задовољи своје сепаратисте?

Хвала „Хрвату“, што је барем донекле открио блокашку тајну, која уосталом пред нама ни досад није била тајна. Ако ништа друго, сад знамо, што досад нисмо знали, да ће у оној мах, кад Хрватска буде задовољна, бити уједно задовољени и главни принципи државне заједнице. Много би нас „Хрват“ задужио, да ова два задовољења доведе, макар пре 7. марта, у логичку везу. Иначе, жив нам био Тонор..

Зашто се ово ради?

„Политика“ доноси из Загреба ову вест:

„Организација радикалне странке одржала је седницу поводом пензионисања др. Милована Грбе, професора више педагошке школе и констатовала је да то пензионисање значи прогоњење радикала у Хрватској с погледом на то што је др. Грба пензионисан по § 234 чиновничког закона, и ако је он професор већ 17 година.

Исто тако говорено је о случају јавног бележника из Огулина др. Хорката, коме је одузето четири петине бележничких права која су дата г. Михелићу, сам. демократи. Сем тога један велики број лугара и нижих државних службеника, који су били представници радикалне странке одлучио је да пошаље један акт г. Николи Пашићу, у коме ће га обавестити о свим прогонима радикала у Хрватској и захтевати да се прогоњеним радикалима да сатисфакција. У противном случају у знак протеста, одбор радикалне странке решио је да распусти радикалску организацију.“

Ми добијамо сличне и још горе извештаје из Хрватске и из Баната(!), па морамо да се једном запитамо: Зашто се ово ради и чему то води?

„Журнал де Деба“ о послеизборном стању код нас

Београдски дописник овог великог париског листа г. Албер Мусе, написао је подужи чланак о послеизборном стању код нас, који је веома занимљив и који доносимо у преводу:

„Избори су завршени; земља се је изјаснила. То је, у неколико речи, један велики догађај, не само зато, што је та изборна кампања била ретко огорчена, него и зато што су питања, око којих се борило, била изванредно тешка.

Коалиција Пашић-Прибићевић, или „национални блок“ је добио неоспорну већину, упркос мало детињастих тврдњи опозиције, које је она пустила у саобраћај целе прве недеље после избора. Са десетком гласова апсолутне већине, она је у стању да се чврсто на власти држи, јер је њен састав довољно хомоген а посланици немају обичај, да сами себе на седницама дементују, пошто је велика већина важних предлога за гласање већ установљена на претходним конференцијама у клубовима. Равнина између странака је определена и њихова унутрашња дисциплина се противи крњењу и збркама.

Влада дакле спрема, мирно и сигурно, задатак новог законодавства. Пре свега она мора да сврши са једним дугом, који се дуго времена одлагао: закон о инвалидима. И остали предлози нису мање хитни: станарско питање, организација судова, аграрна реформа у Далмацији, реформа изборног закона и закон административног уређења, да и не говоримо о финансијском закону, којему ће неопходно претходити гласање о дванајестинама за април, мај и јуни,

Министарство ће свакако искористити поуку из политичких криза 1924 године и последње изборне кампање, да би изједначило режим у целој држави, којему је подвргнута штампа. Предратна Србија је била позната због либералног карактера свог закона о штампи. Ако је било злоупотреба оне су се испољавале у приватним препиркама, али никад нису ишле против интереса државе, особито у питањима спољне политике. То је било, по речима покојног Краља Петра, штампа, која је била васпитана у слободи и за слободу. То се не би могло рећи за штампу већине осталих покрајина, које данас улазе у састав државе Срба, Хрвата и Словенаца; она је дуго времена била везана и ометана сваковрсним притешњивањима (кауцијама, цензуром, мерама о колпортажи и т. д.) Најмучније од ових наредаба биле су укинуте Уставом, али неке још постоје: изједначење је необходно нужно; оно ће почивати на основи узајамне транзакције између ултра-либералне традиције у предратној Србији и режимом контролисане слободе, који је на снази у Хрватској“.

Затим дописник даје карактеристику појединих опозиционих странака и њиховог бројног односа те истиче супротности који владају међу њима. Понајвише се бави Радићевцима, те пишући о њима завршује свој чланак овако:

„Важно је питање: ради се о томе да ли ће се г. Трумбић, који је потписао Крфски пакт, версањски мировни уговор и рапалски уговор држати бескрајно као прирепак г. Радића и његове републиканске и демагошке „кохорте“, и да ли ће се криминално ровење овог хрватског сељачког лидера, завршити тиме, да ће отворити очи онима, који су му следовали. Било је јако запажено, да је г. Радић претрпео један корак, који је јако одјекнуо, у два хрватска округа, где је његова странка прво пустила корење: жупанија беловарска и вараждинска су изабрале кандидате г. Прибићевића. То је, ако не опомена а оно барем звук звона. Хоће ли бити услишан?“

Читајте „Заставу“.

Из Шајкашке

У броју 10. „Изрода“ „неко“ је жалосно закукао, па „љуто пишта“ и тужи се на неки „черор у Шајкашком Св. Ивану“ приликом избора народних посланика.

Журимо се да одговоримо оном „неком“ (а знамо га ко је) што пре док није њихов „орган“ отегао папке због „жеђи и глади“, као што у напред, баш у том броју 10. тужним гласом јавља „орган“ молећи за „пићиће и јестиће“ своје бајаги претплатнике а у ствари само своје „капоње“ — пријатеље, „ктиторе и прилошнике“.

Зна се да: ко губи има права да се љути, али у границама пристојности т. ј. не сме бити безобразан, као онај „неко“ из Шајкашког Св. Ивана, те нека се ни најмање не изненади ако од оних „клипана“ (који иначе онај „неко“ много љуби) буде својски „клипан“. Јер, не боји се свиња шуша Бога већ батина. И нека онај „неко“ (нама добро познат) не буде много изненађен ако му заглуну ушеса његова дугачка, кад му она „банда“, коју онај неко спомиње, засвира око леђа ону веселу „ноту“ поред које ће као бесан повгрити ону познату „игрицу“ — „чиперевку“, ред оног познатог рефрена: овако се бибер туца! — Овако, овако!

„Клипан“ — „Бандиста“.

Губитак Америчког Држављанства

Многи наши људи, који су постали држављани Сједињених Држава, не знају да могу то држављанство и изгубити. Али сем тога, што га амерички закон експатрира, ако постане држављанином које друге државе, он губи држављанство, ако се врати у земљу, из које је дошао у Сједињене Државе и боравио тамо две године (н. пр. бивши наш држављанин односно припадник територија, ако борави 2 године у нашој Краљевини) или ако пође у коју другу земљу и борави тамо пет година (н. п. бивши наш држављанин, ако борави 5 година у Италији).

Закон додуше допушта изузетке. У сврху да се његово држављанство не поништи, он треба да допринесе дипломатским или конзуларним представницима Сједињених Држава задовољни доказ,

а) да борави изван Сједињених Држава искључиво као заступник америчке трговине или индустрије;

б) да борави тамо због здравља или науке;

ц) да је виша сила спречила његов благовремени повратак;

д) да борави у иностранству као редовито именован представник које приватне америчке просветне, научне, добротворне или верске организације.

У сваком случају мора допринети доказ, да се намерава вратити у Сједињене Државе и ту живети.

Ако не подиесе такав доказ на задовољство дипломатског или конзуларног представника, може му се десити, да остане без домовине.

Укидање немачких гимназија

По наредби министра просвете г. Прибићевића затворене су немачке гимназије у нашој држави. Засада су остављени само нижи паралелни немачки разреди по гимназијама. Нема сумње да ово укидање немачких гимназија и немачких виших разреда значи тежак удар за наше суграђане Немце. Но министар Прибићевић се позива на мировни уговор, по којем наша држава није дужна да одржава националним мањинама средње школе, а учинио је овај корак и као одмазду за прогањање наших школа у Аустрији. Осим тога Немци су почели у својим школама да терају пангерманску агитацију, а и њихово иступање на политичком пољу дало је оправдана разлога, да се према њима одбаце сви обзири сусретљивости. Нека из овога немачке „вође“ повуку поуке и нека поштеним радом и лојалним држањем задобију поверење националних кругова у нашој држави.

Данашња руска позоришна представа

Данас у суботу ће руска драмска дружина из Београда приредити представу у згради нашег Народног Позоришта. Биће давана комад руског списатеља А. Н. Остревског „Без кривице криви“. Морамо поздравити овај избор комада једног таког славног руског писца и мајстора руског језика као што је Островски. Његова дела неће никада застарети за позорницу. Овај комад је био даван са великим успехом 7. фебруара о. г. у Београдском Народном Позоришту. Наша и руска штампа истиче ову представу као једну од најбољих у овој сезони у Београду. Највећи део дружине састављају одлични професионална глумци. Режију води г. М. Манзлер бивши редитељ руског позоришта у Египту.

Ова представа је цео догађај за руску колонију у Н. Саду; у тешким приликама избегличког живота је давање овог комада велико културно дело. Надамо се да ће и наша публика потпомоћи ово предузеће браће Руса, у толико више што и они који не знају руски могу се упознати са комадом у српском преводу, који ће бити дотат програму. Цене су веома умерене.

Уштипци

— Радић и тамбура —

Од како је Радић у истражном затвору, он је једнако молио, да му се дозволи свирање на тамбури. Напослетку му је та молба усвојена и Радић је добио своју омиљену тамбуру, на којој он сада по цео дан жвркоњцка.

Људи су се чудили и нису разумели ову пасију Радићеву, док ју он сам није протумачио. Радић је наиме признао, да не може да опстоји без две ствари: без вина и тамбуре. Јер када се он трипута на дан надуњка сваки пут са литрицом вина, онда он са тамбуром у руци врши свој „апоштолски политички рад“. Он наиме свира а „добри“ његови Хрвати играју како он хоће.

Ето, зато треба Радићу тамбура!

— Увек исти —

Кад год се код нас у Новом Саду приреди какав званични дочек, увек се то претвори у страховиту гурњаву. То се десило и приликом дочека румунске и наше Краљице. Публика је лепо стајала у редовима, али када је стигао воз са Краљицом, цео ред и шпалир је за трен ока био напуштен.

Кажу да се све то десило због тога, што су неки сенатори при напустили шпалир и покварили ред, јер су силом хтели бити на првом месту при дочеку.

Бадава, никад се код нас не може свет научити дисциплини.

ВЕСТИ

— **Лекарско Оделење Соколског Друштва у Новом Саду** на својој првој седници од 18. о. м. конституисало се је те је за председника изабран брат Др. Жерко Капамација, за заменика брат Др. Никола Мрвош, за тајника брат Др. Ђорђе Илић, за чланове Др. Ђура Јовановић, Др. Тома Јовановић, Др. Никола Вучковић, Драгутин Шоштар, Миљушка Мудрох, Нада Капамација, за апотекара изабран је брат Миладин Вилић. Ово лекарско оделење прегледаће све чланове и чланице, те ће се о здрављу и полученим успесима водити тачне лекарске евиденције.

— **Добротворна Задруга Српкиња Новосадкиња** отвориће 2-ог марта о. г. течај прављења шешира. Уписивање се врши у Николајевској Основној Школи. Уписивање и школарина је шеста динара. Исто тако Занатска Школа Добротворне Задруге прима све врсте наруџбине за шивење хаљина и белог рубља.

— **Читуља.** У Новом Саду умро је у 70-ој години живота Петар Чупић, некадањи бележник у Бегечу. Покојника оплакује супруга, кћерка и унучад. Нека је слава покојнику.

— **Конференција о штампи.** Г. др. Каменко Суботић и неколико пријатеља штампе сазваће у марту конференцију, на којој ће се говорити о акутним питањима војвођанске штампе.

— **Ковачка прослава у Новом Саду.** Има већ четири године како су руски ковци саставили своју армију, борили се против бољшевика, а затим, после неуспеха у борби са бољшевицима, дошли у нашу државу као избеглице. У спомен овога боравка у нашој земљи, ковци су приредили једну слику „Покров Пресвјатој Богородица“, као симбол уједињења свих ковака. У Новом Саду, симпатични ковачки атаман, ђенерал Павличенко, приређује са својим ковацима у недељу 1 марта свечано благодарење, на које су позвани: Епископ Иринеј, командант Арније ђенерал г. Милосављевић, Велики Жупан, представници грађа и разних Удружења. Прослава почиње у 4 часа после подне у Николајевској Школи. После благодарења биће предавање о историји Ковака.

— **Музичко Друштво појаће у недељу** 1. Марта на служби божјој у св. саборној цркви Литургију Ст. Ст. Мокрањца и Борљанског Велбишки; Оче наш . , . Причастен, од А. Гречањинова: Воскликните Господеви . . . После службе одржаће се шира конференција у Градској Кући на којој ће тајник М. Д. изнети досадашње стање у раду и на који начин да се омогући успешнији рад М. Д.

— **Продаја нашег дувана.** Управа нашег монопола продала је сав суви шак дувана од лањског рода дувана. Целу количину тога дувана купила је Чехословачка република. Наша држава имаће од те продаје врло леп приход.

— **Помоћ невапосленима у Новом Саду.** Градска управа изготовила је већ списак оних незапослених радника, којима је потребна хитна помоћ. Помоћ ће се делити почетком марта и биће подељено преко 90 хиљада динара.

— **Јавна захвала.** Приликом свечане академије Црвеног Крста 5/II. т. г. у Новом Саду, приложили су: по 100 динара — др. Марко Леко, генерал Станојловић, др. Павле Павлас, Јеврејско Женско Добротворно Друштво, Јован Могин гостионичар и Бауер и Гросман; 60 динара — Драгица и Темица Пеције Поповића; по 50 динара — генерал Марко Милосављевић, Вида Јовановић, др. Попов, Дака Поповић, др. Бранко Николић, Берберско-фризерско удружење; 40 динара: Мица Шварц; по 30: Вида Вулко, Жаворад Богдановић, Тодоровић и Н. Н; по 20: пуковник Николић, проф. Зечевић, Лустиг, Милева Маросављевић, Софија Хаџх, Влада Ненадовић, др. Мрвош, инж. Зечевић, Тајбнер, др. Сонтермајер, Лука Мајински, Живко Бајаст, Жавановић и Невена Д Јанковића; укупно 1400 динара и 601 дин. од прилога мањих од по 20 динара. Свега 2001 динар. Племенитим дародавцима и овом приликом изриче благодарност Месни Управни Одбор Друштва Црвеног Крста у Новом Саду.

— **Народни универзитет.** Госп. др. Марко Косић, професор љубљанског универзитета одржаће у среду 4. марта у 6 сати после подне у дворани Матице Српске своје прво стручно предавање из социологије. Тема предавања је: **„Напредак и декаденција народа“.**

— **Данашњи бал Јеврејске Добротворне Женске Задруге.** Данас увече у великој дворани Слободе приређује Новосадска Јеврејска Добротворна Женска Задруга, бал, чије су припреме већ увелико завршене. Како сазнајемо, овај бал са украсом главе, биће један од најелегантнијих, које смо ове сезоне имали у Новом Саду. Улази се са позивницама, а улазница је од особе 40 динара. Одело: вечерње.

— Чаруга је обешен. Телефонирају из Осека: У петак је овде обешен злогласни разбојник Јово Чаруга, чији је процес био читава сензација. Чаруга на својој души има приличан број живота његових жртава, које је он на равне начине отправио на онај свет. Суд је Чаругу осудио на смрт вешањем, а пошто је молба за помиловање одбијена, то је за јуче било одређено вешање Чаруге. У публици је била силна навала на карте, са којима се једино могло ући у судско двориште где је осуда извршена. После извршених формалности, Чаруга је изведен у двориште суда, где су била постављена вешала. То је било неколико минута пред 7 часова ујутро. Чаруга се све до последњег момента држао приличио хладно. Пошто је прочитана осуда, Чаруга је предат џелату, који му је намакнуо конопац око врата. То је било тачно у 7 часова. Неколико минута доцније, Чаруга је био мртав. Тело Чаругино остало је још неко време на вешалима, па је после тога сахрањено. Приликом вешања Чаруге било је око 2500 људи.

— Влада за изградњу новосадског моста. У току идућег месеца рачуна се, да ће се моћи наставити радови на изградњи новог моста између Новог Сада и Петроварадина. Да би ти радови одмах могли бити отпочети чим време допусти, влада је затражила за први мах кредит од једног и по милиона динара.

— Исељавање из Хоргоша. Ових дана исељава се из нашег пограничног места Хоргоша 76 мађарских породица, које су оптирале за мађарско држављанство. Многи од ових оптаната хтели су да остану у нашој држави, али им то није дозвољено.

— Наш део од аустријске поштанске штедионице. По споразуму између држава наследница сада се спроводи ликвидација аустријске поштанске штедионице. Наша држава добиће десет милиона динара, као део који отпада на крајеве из бивше Аустрије.

— Снег у Аустрији. Последњих дана учестале су јаке мећаве у целој Аустрији. Снег је нападао у врло великој мери. Исто тако било је снега и у западној Мађарској.

— Француска војска. По најновијој статистици Француска располаже са извјесном војном снагом после Русије. У Француској војсци има 33 474 официра и 651 984 војника. Од те војске у немачким окупираним крајевима има 103 370 људи.

— Туча на букурешком свеучилишту. Због студентског штрајка затворена су свеучилишта у Румунији. Студенти штрајкачи ушли су пре неки дан ипак у букурешко свеучилиште, где је дошло до туче између штрајкача и универзитетских стражара.

СПОРТ

Н. А. К. био је закаснио утакмицу са „Аматерима“ из Земуна. Али је Б. Л. П. забранио играње истим за 3 недеље.

Н. А. К. ће сада одиграти пријатељску утакмицу са „Војводином“. Оба тима ће изаћи у својој најбољој постави. Почетак у пола 3.

„Новосадска војеничка спортска управа“ довршила је преговоре са В. Бечкереком, да се одигра реванш утакмица. Она ће се одржати 1. марта у В. Бечкереку.

Такође се врше преговори за Сомбором. Како дознајем, услови су да Сомбор игра 2. марта у Новом Саду, а 5. априла у Сомбору.

Постава Новог Сада биће сигурно овако састављена: Маленчић, — Дудаш, Жванић — Опанчар, Мишколци, Антонић, — Грицајс, Јовичић, Брезник, Лерх, Шефер.

Резерва: Роха, Вајс, Немет и Петровић. Шевић не може још наступити, пошто је болестан.

Равно

Сваки зоко или ђак, који жели тренирати атлетику, нека се пријави Бугарском, на игралишту „Карађорђе“. Даље информације добиће од истог.

Кричков, Шефер, Брезник, Мишколци, Готвалд и др. играчи НТК-а намеравају да оснују нов клуб под именом „Спорт“.

Домаће огњиште Ваше биће весело, ведро и омиљено кад ћете, милостива, сами Ви бити смјешак, кад сами ћете допадати. Редовна употреба

Krema Simon

(Crême Simon)

након свршене тоалете на још влажној кожи проузроковаће Вам чисту и ведру пут, милу и свјежу кожицу, бесхибно лице. Она спречи и отправи свакојаке распуцаности на рукама, црвен, рапаву кожу, свако дражење коже. — ПРОДАЈЕ СЕ СВУДА КРЕМА, ПРАШАК и САПУН СИМОН

Парфимерија SIMON 59. Fg., St. Martin Paris.

Соколство

Соколске вести број 6

Бачка Соколска Жупа одржала је 22. о. м. своју редовну годишњу скупштину која се истицала једнодушношћу која је показала високо развијену школску свест у Бачкој. Опширан извештај о току ове скупштине и важним доношењима решењима донећемо у идућим бројевима.

Збор друштвених начелника Бачке Соколске Жупе, који се одржао 21. о. м. одобрио је извештај о раду техничког одбора за годину 1924. За начелника жупе предложен је Главној Скупштини брат Милан Теодоровић а за начелницу сестра Мишка Мудрохова, који су по Главној Скупштини потврђени. За заменика начелника изабрани су брат Драгутин Јегер и Павле Даљев а за заменицу начелнице сестра Олга Бабидон и сестра Ида Малагурски. Даље је решавано, о педели окружја који је предлог по Главној Скупштини усвојен. Према томе наша жупа подељена је у 4 окружја и то: Новосадско Окружје са друштвима у Новом Саду, Петроварадину, Ср. Карловцима, Иригу, Ст. Футогу, Пеланце, Петровцу, Тителу и Жабљу; Сомборско Окружје са друштвима у Сомбору, Ст. Сивцу, Кули и Пивницама; Суботичко Окружје са друштвима у Суботици, Сенти, Тополи и Врбасу; Старо Бечејско Окружје са друштвима у Ст. Бечеју, Србобрану, Аду, Молу, Петровом Селу, Градишту и Чругу. За окружне начелнике изабрани су браћа Ђуро Илић, Милан Радић, Драгутин Јегер и Душан Госпођиначки.

Осим тога решено је, да свако друштво има да одржи свој друштвени предњачки течај. Жупски предњачки течај одржаће се у јесен ове године. За испитну комисију за жупски предњачки течај изабрани су браћа: Милан Теодоровић, Драгутин Јегер, др. Никола Мрвош, др. Влада Билајчић и Павле Даљев. На савезни предњачки течај, који ће се одржати ове године за време школских ферија у Љубљани, решено је, да се од наше жупе изашаље један брат и једна сестра.

Дне 8. марта одржаће се у Београду договор ради организације и инструкција у оквиру међуслетских утакмица, које ће се обавити у Београду о овогодишњем Видовдану. У ову сврху одлазе из самог Новог Сада 12 чланова и чланица.

Књиге и листови

— Ратна жена, шала у једном чину. Г. др. Миладин Величковић-Свиљкрев издао је у заједнички издању ову шаљиву игру, која је налазила у подлисцима нашега листа. Цена пет динара. Издање пишчево.

— Мисао, Српски Књижевни Гласник и Нови Живот су наши најбољи београдски часописи, чија одабрана садржина потпуно задовољава укус и потребе наше читалачке публике. Најтоплије препоручујемо сваком љубитељу српске књиге и књижевности ове часописе.

Репертоар Нар. Позоришта

Субота: „Без кривице криви“ (Руска драмска трупа из Београда).

Недеља: дневна „Флорентинска шешир“; вечерња „Мадам Помпадур“.

Понедељак: „Шћемарева Христа“.

Оглашујте у „Застави“

Од Администрације

— Г. Мики Петровићу, Н. Сад. Овим Вас позивамо да у року од 8 дана исплатите наш рачун за оглас, који износи 80 динара. Уколико то не учините за назначено време, предаћемо Вас суду.

Само једанпут покушајте огласити у „Застави“, и уверићете се да њени огласи имају огроман успех. Сва обавештења дајемо потпуно бесплатно.

БЕРЗА

Извештај Концесиониране Београдске агентуре др. Љуб. Аћа и друг.

Нови Сад, 27. фебруара 1925.

Тенденција лабава.

Новирано је:

Пшеница бачка, 450 — до 455 —

Јечам: бачки —·—.

Зоб: бачки —·—

Кукуруз бачки 190·— до 195 —

Пасуљ: бачки бели —·—

Брашно: пшеничне бачке № 0 — ·— № 0g —·—, № 2 —.— до —·—, № 5 —·—, № 6 460 — до —·—, № 7 385·—, № 8 за пећу — до —.—

Мекиње: пшеничне бачке. —·— до —·—

Берза у Цириху 27. феб. у 16·45 с. Београд 837·50, Париз 2670. , Лондон 2473·— Њујорк 520·25 Белгија —·— Италија 21·95 Шпанија —·—, Холандија —·—, Берлин —·— Беч —·—, Софија —·—, Праг 1540·—, Будимпешта 71·50, Грчка —·—, Цариград — Букурешт 250·—.

Тенденција мирна.

Берза у Београду: слободна н. подне у 17·— с. Женева —·—, Праг —·— Лондон —·—, Беч —·—, Милано —·—, Њујорк —·— Париз —, Пешта —·—, Букурешт —·— Солун —.—, Софија —.—.

Ег. Авала.

СЛАБУЊАВИ, ГРУДОБОЛНИ ОБРАТИТЕ ПАЖЊУ

Емулсија „Ведомин“ употребљава се са успехом у свим случајевима туберкулозе плућа, костију и жлезда и уопште свих врста катара. **Паста „Ведомин“** одлично је средство за скрофулозу, рахитичну, слабуњаву децу, као и за све изнурене организме. Најбољи наши лекари опробали су „Ведомин“ и утврдили његову вредност. На продају у свим апотекама. Лабораторијум „Ведомин“, — Београд, Вајфертова 52. 378 2-10

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА:

МИЛАН ИВАНЧЕВИЋ.

ПОДЛИСТАК

Пише: Тоша Искруљев, бележник 7

О Војводини и њеној колонизацији

Решавање аграрног питања у Војводини; колонизација

Решење аграрног питања није новог порекла. Овим питањем су се бавили већ и стари Римљани. Мали сељаци услед великог терета сви испропадаше, а њихове мале поседе покуповаше људи високог сталежа, тако зване патриције. И они све земље сконцентрисаше, груписаше у своји рукама. Уз то робова беше као плеве. Један дан се истерају по 10.000 робова на пијаце. И сваки мали сељак кад је пропао, постао је робом. Робови су били обично они, којих су домовину завојевачи заузели. Житељи такве државе обично у ропство падну. Роб је тада имао врло тежак живот. Њега је власник смео убити кад год је хтео, продати га или поклонити га. Роб се није смео оженити без дозволе свога господара. А за ту дату дозволу, власник је имао право прве ноћи са младом, а не роб (jus primae noctis). И 450. год. пре Христа сиротиња (плебејци) тражише, да нико од богаташа не сме да има више од 500 јутара. Патрицијe т. ј. богаташи на ово пристану. И створише закон. Али богаташи се брзо покајаше што учинише и овај закон ван крепости ставише. 330. год. пре Христа честита браћа Граха, по имену Тиберије и Гај покушаше као народни трибуни, бранитељи народни да обнове аграрне законе, али богаташи их убију, а тела им побацише у реку Тибар, а све присталице њихове пак прогоне. Народ се са поштовањем сетио увек својих честитих синова, и кад им је мајка крепосна Корнелија умрла, они јој на гроб ставише споменик са натписом: „Мајка Граха“.

И питање аграрне реформе у Риму остаде и на даље отворено, нерешено. И пропала је римска царевина, али феудализам остаде као неразрешен чвор.

Све државе у Европи имале су у својој историји врло много непријатности због великих разлика у имању међу својим становништвом.

Велике спахије живеше од туђег зноја, туђе муке. Они само леноваше и заповедаше, а затим покупише новац од раденика, сиротиње и утукоше у својим баснословно раскошним палатама на гозбе и разна славља, или одоше из својих дворова у туђе државе и тамо га развратним животом проћердаше. Природна је ствар била, да су буне у народу на дневном реду биле, нарочито у Русији, Румунији итд. У Мађарској је и дан-данас у главном земља у спахинским рукама. Агр. реформа се тамо спровађа тек форме ради. Кад се зна, да тамо влада највећи терор, да је сва власт у рукама бесних спахија, грофова и барона, заиста би онда чудо било, кад би се тамо агр. реформа спровађала. Политика се тамо води под фирмом страсног национализма, а у ствари у корист феудалаца. И ако у Мађарској сад живе скоро сами Мађари, ипак тамо немају сви право гласа, а нарочито не тајно. Тајно је само по неким варошима. А ми у нашој држави дадосмо свима народносним мањинама, па и Мађарима, које сад против нас употребљавају. Кад смо задржали све мађарске законе у Војводини, требали смо онда и онај са јавним гласањем!

У Русији је 1872. год, било 100.000 власника земље, а 22,000.000 робова. Да је у Русији било више умешности у управљању, а мање распућинства, данас Русија не би лежала раскомадана у самртним постељама, већ би светски рат достојанствено завршила, а ми би се данас у многим питањима на њу могли ослонити, и сигурно је, да би у многим стварима много повољнији резултат могли постићи.

*

Свршетком светског рата, ми смо приступили — како у осталим деловима наше државе, тако исто и у Војводини — решавању врло деликатног питања, питања аграрне реформе. Приступили смо зато, јер нисмо хтели, да пожар бољшевизма — који је хуктао па и сад бесни у Русији, а тада и у Мађарској, у непосредном нашем суседству, — кров и наше куће захвати, а друго, приступили смо из чистог човечанског осећаја, јер демократизам, душа и част српског народа не може мирно посматрати, како се неким бадавацијама у сваком погледу богато прелива и просипа, живећи у највећем сјају и помпи, а други, да немају ни кору хлеба и крова, где да главу склоне.

—

РАЗНО

—

Колико Пољаци улажу у банке.

Савез пољских банака, у коме су уједињена 43 највећа пољска банкарска института, издао је сада статистику за прошлу годину. Карактеристика пружа исцрпну слику о кретању новца у Пољској. Из статистике се види, да пољско грађанство улаже у своје банке све више новаца. — Док је још у јуну 1924. уложено било 94 милијона злотих, нарастао је тај број до децембра исте године на 200 милијона.

Пољски зајам у Америци

Курс пољског зајма у доларима на 6% из године 1920. стајао је још летос врло хрђаво. Међутим се је у последњој години знатно поправио. У Њујорку нотирао је курс у последње време 74, а у Варшави 69. На почетку 1925. год. налазило се је у оптицају 19,445.250 долара у купонима од 50, 100, 500 и 1000 долара.

Совјети на познањском велетргу

Управа познањског велетрга примила је путем совјетског посланства у Варшави понуду из Москве, у којој се званично јавља, да Русија намерава учествовати на следећем познањском велетргу. Понуда ће се без сумње примити и тако ће совјетска Русија први пут званично излагати у Пољској.

Руска руда за Пољску

Индустријалци из Горње Шлезије купили су у последње доба у Русији 170 тона железне руде. Варшавско министарство железница снизило је превоз те важне сировине за пољску индустрију тарифе од 20 на 12 злотих.

Гданско руши положај пољских социјалиста

Пољски клуб социјалних демократа заузео је једини између 13 политичких скупина засебно држање у питању Гданског. Остале пољске политичке странке искористиле су прилику, да социјалне демократе у Пољској дискредитују. У штампи и јавности гомилају се нападаји на социјалне демократе све више и више. Скоро цела пољска јавност налази се на страни нападача, шта довољно показује популарност гданског питања у целој Пољској. Вођама социјалних демократа спочитава се, да им је важнија хамбуршка интернационала него државни интереси рођене земље.

Пољски радници — за свеце

Пољски радници, организирани у народном социјалном савезу „Praca“ протестирали су против укидања црквених светаца. У свом протесту веле, да је укидање светаца у првом реду уперено против радничких класа и да нема никаквог смисла повећавати радне дане у једном времену, када се по фабрикама и онако ради само 4 дана на недељу. Раднички савези много би више поздравили јачање целе домаће продукције и извоза. Све социјалистичке новине забележиле су ово решење са симпатичним коментарима.

Пољски педагови против данашњег система у средњим школама

1. и 2. фебруара о. г. одржан је у Варшави конгрес средњо-школских директора из целе Пољске. На конгресу протестирали су учесници против данашњег бирократског система у пољским средњим школама. Константована је потреба за темељиту реформу у целом школском систему, нарочито се тражи ближи однос између професора, ђака, њихових родитеља и владе. Професори су опетовано протестирали против тесногрудног научног система, преузетог из предратног времена. Исто незадовољство влада и код ђачких родитеља. У министарству су сви ти недостатци додуше добро познати, али се старе грешке једнако продужују на штету ђака, завода и државе. Конгрес има дати иницијативу за темељиту реформу тих прилика.

МАЛИ ОГЛАСИ

Задња реч 1 Д. Подвучене речи дупло

ШТО НЕ ЗНАШ ПИТАЈ
универсал. информац. биро
„АРГУС“
Кнез-Михајлова 36. т. 6-25.
БЕОГРАД
(Пасаж Академије Наука).

Продајем
два теретна аутомобила потпуно исправна марка Adler, Gref i Schiff. Гостионичар „Велике Србије“ — Каменица. 387 3—3

Намештај спаваће собе, трпезарија и канц. намештај док залиха траје ради преуређења фабрике
уз знатно снижене цене на мало и на велико
почев од најједноставније до најелегантније и најсолидније израде — П-Р-О-Д-А-Ј-Е:
„АТЛАС“ Д. Д.
фабрика намештаја и индустрија дрвене робе Н. САД.
116 Плаћевне олакшице. 14—х

Колико стара хоће да буде жена
о томе одлучује она сама, тиме што или негује или запушта своје лице. Жена остаће увек млада, ако се служи Фелеровом Елса-помадом за лице, јер ова гладиш и увенулу и наборану пут, чинећи је меком, белом, нежном и чистом. За рационалну негу женске косе препоруча се Елса-помада за косу! Једнако и господи, која се боје ћелаве главе! За покушај 2 тегле за 36 динара, ако се новац пошаље унапред, а за 46 динара, кад се наручује уз поузеће (повуком) од **апотекара ЕУГЕН В. ФЕПЕР у Стубици Доњој** Централа 144 Хрватска.

Меблирана соба
у. близини центра, издаје се одмах. Ареса код „Шмолка“ Футошки пут 2. 420 1—2

Женидба и удаја
посредује „Фортуна“ конц. посреднички биро Сарајево. Тражите поближа обавештења. 340 9—10

ОГЛАШУЈТЕ у „Застави“

TALMONE МЛЕЧНА ЧОКОЛАДА НАЈБОЉА
ТРАЖИТЕ ЈЕ СВУГДЕ!!!
358 2—4

ПОЗИВ

на

XIII. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

деоничара Српске Задружне Банке у Новом Саду

која ће се одржати у недељу 22. марта 1925. године у заводским просторијама (Дунавска ул. 2.) у 10 сати пре подне са следећим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Оверовљење присутних деоничара.
2. Поднашање закључног рачуна од 31. децембра 1924. год. са извештајем Управног и Надзорног Одбора и предлогом за одржавање и санирање друштва.
3. Давање разрешнице Управном и Надзорном Одбору.
4. Избор чланова управног одбора.
5. Избор надзорног одбора.

У Новом Саду, 20. фебруара 1925. год.

ПРИМЕДБА: На главној скупштини имају право учествовати само они деоничари, који своје деонице са текућим купонима у смислу 13. § заводских правила — бар 8 дана пре скупштинског састанка на банчиној благајни у Новом Саду, или код њених филијала у Апатину, Вршцу, Вел. Бечкереку, Митровици, Паланци, Перлезу, Панчеву и Београду — депонују.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА 31. децембра 1924.

Актива:				Пасива:			
Готовина:				Деоничарска главница		10,000.000	—
у благајни	2348290·99			Редован резервни фонд	5023727·94		
код Народне Бке С. Х. С.	1135951·72	3,484.242	71	Засебан резервни фонд за умањењевредности машина, зграда и индустр. предузећа	608756·97	5,632.484	91
Валуте		56.854	6	Чиновнички мировински фонд		580.282	82
Вредносни папири		2,497.495	10	Улози:			
Менице		14,984.547	90	на књижице	49526824·15		
Хипотекарни зајмови		44.195	--	у текућем рачуну	9509045·88	59,035.870	03
Дужници		34,786.488	20	Веровници		17,499.313	70
Роба		3,111.737	03	Реесконт		3,273.380	—
Шумске манипул. и индустр. предузећа		12,109 752	17	Неисплаћена дивиденда		89.138	12
Пловни парк		4,879.110	03	Гаранција Бос. Инд. и Трг. Б-ци		2,737.200	—
Некретнине		15,064.192	84	Прелазне ставке		771.335	39
Намештај		707.66	75	Остављачи остава		2.425	50
Гаранција на ручни залог (Балкан Инт. Комерс)		2,737 200	—				
Губитак		5,157.947	48				
		99,621.430	47			99,621.430	47

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА.

Расход:				Приход:			
Камата на штед. улоге		4,787.280	36	Камате од есконтов. меница	1,570.011·41		
„ „ реесконт		144.272	14	„ „ вредносних папира	128.641·41		
„ „ тек. рачуне		837.258	14	„ „ текућих рачуна	862.356 71	2,561.009	53
Порезе и прирези		* 3,600.510	67	Провизије		2,934.422	—
Плате		2,104.292	—	Приход од валута и девиза		394.071	63
Управни трошкови и станар.		974.382	18	„ „ шумск. манип. и инд. пред.		1,396.550	24
Режија грађаре дрваре и гараже		951.151	53	„ „ робе		237.664	26
Губитак на курсу вредн. папира		560.323	61	„ „ пловног парка		238.211	14
Добровољни прилози		33.006	—	„ „ некретнина		1,061.653	84
				Разни приходи		10.976	51
				Губитак		5,157.947	48
* У ове порезе није плаћено Дин. 1,725.000 —		13,992.506	63			13,992.506	63

У Новом Саду, 31. децембра 1924.

Управни Одбор.

Молимо да приликом закључивања посла или куповине увек назначите да сте тај оглас читали у „Застави“.

Штампарија „Заставе“, д. д. Нови Сад, 1925. (282)